

Boekbespreking

Drs. J. G. Bloem RA
Drs. T. H. Koster

Het selecteren van een financieel pakket

Kluwer Bedrijfswetenschappen,
Deventer 1988, 191 blz.
Prijs f 85,-

In dit boek, dat als ondertitel meekreeg 'Praktische handleiding bij het beoordelen van Standaardprogrammatuur', willen schrijvers de lezer deelgenoot maken van een (belangrijk) deel van de ervaringen, die zij als organisatie-adviseurs opdeden bij het begeleiden van de selectie en invoering van standaardtoepassingsprogrammatuur ten behoeve van de financiële administratie.

Selectie van een financieel pakket is, gezien het belang van een goed functionerend financieel informatiesysteem voor een effectieve besturing en het doelmatig doen functioneren van organisaties, een activiteit van wezenlijke betekenis. Dit wordt nog eens onderstreept in het 'Ten geleide' van de hand van Prof. Drs. H. B. de Mare RA, waarin deze ondermeer het volgende stelt:

'Met de selectie van een financieel pakket wordt meestal een keuze gemaakt voor een instrument, waarmee een aantal jaren moet worden gewerkt. Bovendien is met de selectie en invoering van zo'n pakket veel tijd en inspanning gemoeid. Het is daarom van groot belang dat vóór de invoering daarvan zoveel mogelijk zekerheid wordt verkregen dat het meest geschikte pakket is geselecteerd.'

Het boek bespreekt een wijze van aanpak voor pakketselectie, die naar schrijvers stellen in de praktijk tot goede resultaten heeft geleid en zal leiden. De hoofdstukken 1 t/m 3 kunnen worden beschouwd als inleiding op de werkelijke problematiek van beoordeling (hoofdstuk 4) en selectie (hoofdstuk 5) van financiële pakketten. Aan de orde komen onder meer:

- de noodzaak tot een planmatige aanpak van ontwikkeling en invoering van informatiesystemen binnen een organisatie, waarvan het financieel informatiesysteem de kern vormt;
- de keuze 'maatwerk' versus 'pakket', waarbij schrijvers volstaan met een verwijzing naar het schema 'voor- en nadelen aanschaf pakket en ontwikkelen maatwerk', opgenomen op blz. 30 van het NIVRA-Studierapport 17 'Kleinschalige Automatisering en Accountant' (1985);
- enkele aspecten van de huidige automatiseringsmarkt en in het bijzonder de markt van financiële pakketten;
- het begrip 'financieel pakket', dat in hoofdstuk 1 (blz. 13) wordt omschreven als:
'standaardtoepassingsprogrammatuur ten behoeve van het vastleggen en verwerken van gegevens in en verstrekken van informatie uit minimaal een grootboek-, een debiteuren- en een crediteurenadministratie.'

In het licht van de ontwikkelingen in de doelstellingen van de informatieverzorging, welke schrijvers weergeven door middel van een samenvatting van de door Starreveld daarin onderscheiden fasering, komt men echter op blz. 33 tot een meer uitgebreide omschrijving van het begrip financiële toepassingsprogrammatuur, waaronder alsdan wordt verstaan toepassingsprogrammatuur, gericht op het verstrekken van financiële informatie, bestaande uit:

- 1 financiële administratie, nader onder te verdelen naar de toepassingsprogrammatuur voor:
 - grootboekadministratie;
 - debiteurenadministratie;
 - crediteurenadministratie;
 - budgetadministratie;
 - kostenplaatsadministratie;
- 2 financiële prognose en modellen;
- 3 liquiditeitenbeheer;
- 4 financiële beslissingsondersteuning.

In hoofdstuk 4, 'Het beoordelen van financiële pakketten' wordt allereerst ingegaan op de vraag, welke factoren in algemene zin de kwaliteit van de programmatuur bepalen. Schrijvers gaan

daarbij uit van de boom van Boehm, die een logische relatie aangeeft tussen de eisen, die aan programmatuur mogen worden gesteld. Het hoogste niveau hierbij is de mate van doeltreffendheid, die wordt bepaald door de aspecten bruikbaarheid, onderhoudbaarheid en overdraagbaarheid. Hieruit worden dan afgeleid een aantal criteria voor de pakketselectie, die worden onderscheiden naar:

a bruikbaarheidscriteria:

- volledigheid;
- flexibiliteit;
- responsetijden;
- controleerbaarheid;

b algemene criteria:

- overdraagbaarheid;
- onderhoudbaarheid;
- randvoorwaarden, zoals kwaliteit leverancier, referenties pakket, apparaturomgeving, kosten

en vervolgens in dit hoofdstuk worden uitgewerkt.

Daarbij wordt bijzondere aandacht geschonken aan het controle- en beveiligingsaspect en wel in de vorm van een raamwerk van de uit een oogpunt van controleerbaarheid aan een pakket te stellen eisen, uitgewerkt naar:

- eisen te stellen aan het informatiesysteem als geheel;
- eisen te stellen aan pakketfuncties;
- eisen die de controlerend accountant stelt.

Hoofdstuk 4 wordt afgesloten met een paragraaf, waarin de waardering van pakketten op grond van bovengenoemde criteria en de daarbij toe te passen methoden van cijfers en wegingscomponenten aan de orde komen.

De auteurs wijzen in dit verband op de welhaast onvermijdbare mate van subjectiviteit bij de beoordeling en waardering van financiële pakketten.

Hoofdstuk 5 behandelt de aanpak en organisatie van de pakketselectie, de daarbij in acht te nemen fasering en te volgen werkwijzen. Van veel praktische betekenis is naar dezerzijds mening hetgeen wordt opgemerkt omtrent de betekenis van demonstraties en contacten met referenties. Daarentegen is

het jammer dat niet wat uitvoeriger wordt stilgestaan bij de betekenis en inhoud van contracten en de aanpak van contract-onderhandelingen. Volstaan wordt met verwijzingen naar terzake beschikbare literatuur.

In hoofdstuk 6 wordt tenslotte ingegaan op de aan een financieel pakket te stellen eisen en de methoden en middelen om deze in kaart te brengen. Behandeld wordt onder meer het opstellen van een eisen- en wensenlijst, die ten doel heeft het verkrijgen van een specificatie, waartegen de functies van pakketten kunnen worden afgezet en beoordeeld. Tevens worden praktische wenken gegeven voor het gebruik van de vragenlijsten bij het opstellen van een eisen- en wensenlijst. Deze uitvoerige vragenlijsten zijn als bijlagen aan het boek toegevoegd. Terecht wijzen schrijvers erop, dat deze vragenlijsten op zich nooit als eisen- en wensenlijst mogen worden gebruikt. Zij bevatten slechts bouwstenen om in een specifieke situatie op efficiënte wijze een zo compleet mogelijke eisen- en wensenlijst op te stellen. Opgemerkt wordt nog dat de in het boek opgenomen vragenlijsten beperkt blijven tot de programmatuur met betrekking tot grootboek-, debiteuren- en crediteurenadministratie. De overige functies van de financiële administratie zijn niet in die vorm uitgewerkt.

De auteurs verschaffen voorts een uitvoerige algemene vragenlijst, waarin aan de orde komen:

- kwaliteit van de leverancier;
- vragen met betrekking tot apparatuur en systeemprogrammatuur;
- contractvoorwaarden en kosten;
- regeling van onderhoud en aanpassing;
- documentatie;
- opzet en toepassing van het pakket;
- rol van de leverancier bij de implementatie;
- controle en beveiliging.

Schrijvers hadden de bedoeling, zoals uit de ondertitel van het boek blijkt, een praktische handleiding te verschaffen voor de selectie en keuze van financiële pakketten.

Toepassing van de door hen aange-reikte selectiemethoden en -technieken (vragenlijsten) in de eigen adviespraktijk leidt tot de conclusie, dat zij hierin ten volle zijn geslaagd.

C. Booster

C. Booster, registeraccountant, is lid van de maatschap Deloitte Van Dien Van der Torn + Buningh, Organisatieadviseurs, Utrecht

Binnengekomen Boeken

Configuratie van arbeid
W. de Lange
Uitgever: W. J. Thieme & Cie.,
Zutphen 1989

Externe Organisatie
Een kennismaking met het ondernemingsgedrag in markteconomische stelsels
Prof. Dr. W. G. H. van Hulst,
Drs. J. G. L. M. Willems
Uitgever: H. E. Stenfert Kroese B.V.,
Leiden/Antwerpen 1989
Prijs f 49,50

Basiscursus Quattro
Basiscursus Computergebruiker
Basiscursus MS DOS
Auteur: Krekels
Uitgever: Academic Service B.V.,
Schoonhoven 1989
Prijs f 29,50 (per boek)

Vermogensvorming in discussie
Serie: Belastingconsulentendagen
Prof. Mr. D. Juch
Uitgever: FED B.V., Deventer 1989
Prijs f 20,50

Cijfers en Trends
Uitgever: FED B.V., Deventer 1989
Prijs f 49,50 (abonnees f 42,-)

Leerboek Accountantscontrole
deel 2B
Eindredactie: Prof. Dr. A. B. Frielink
en Prof. H. J. de Heer
Uitgever: H. E. Stenfert Kroese B.V.,
Leiden/Antwerpen 1989

Belastingwetgeving
Editie Cremers – losbladig
Suppl. 71 'Wetgeving na Oort'
Suppl. 72 'Inkomstenbelasting en
loonbelasting t/m mei 1989'
Uitgever: Gouda Quint B.V.,
Arnhem 1989